

Tekst: Luc Quadackers

ART OF ACCOUNTING

'TWEË BELASTINGONTVANGERS'

Schilderij van Marinus van Reymerswaele, National Gallery, Londen (circa 1540)

Marinus van Reymerswaele had als een favoriet thema 'de twee belastingontvangers'. Het hier getoonde schilderij is naar verluidt de versie waarop vele reproducties zijn gebaseerd. De opzet van de schilderijen is steeds grotendeels gelijk. We zien een halfgeopende deur aan de rechterzijde, een kast of een plank met paperassen, spullen en een gedoopte kaars. Er liggen veel munten op tafel. De man aan de linkerzijde maakt aantekeningen in een boekhouding.

In onze versie van het schilderij kijkt de man rechts alsof hij acute last van zijn darmen heeft. Ze dragen beide nogal feestelijke hoofddekseis. Waarschijnlijk is de linker man een belastinginner en de man rechts een cliënt die een blijkbaar pijnlijk bedrag aan belasting stort. Hierover bestaat echter uitgebreide discussie in de literatuur.

In het boek staat geschreven: 'Dits den ontfanck vander stede', waarna ontvangen belastingbedragen worden genoemd met betrekking tot wijn, bier, waag, veerdiensten en molens. Op de andere pagina staat 'Rantsoene', dat gaat waarschijnlijk over de betalingen aan daartoe gerechtigden.

In latere versies zien we de boekhouder afgebeeld met een bril, draagt hij een ring, houdt hij met de linkerhand munten vast in plaats van het boek en leunt de rechter man op zijn schouder, terwijl hij iets in het boek aanwijst. De toevoegingen zijn waarschijnlijk bedoeld als ethische aanklachten. De bril zou bijvoorbeeld zijn toegevoegd als teken van de morele blindheid van belastingontvangers. En oh ja, de pijnlijke gelaatsuitdrukking is vaak veranderd in een satanische grijns.